

Ernst 8: Ernst Stoppendaal **geboren op 16 oktober 1847 en overleden op 7 juli 1918**

Ernst Stoppendaal is de tweede zoon van Pieter Lambertus Stoppendaal en Ernestina Loos.

Ernst volgde een officiersopleiding aan de KMA, waarna hij als militair naar Nederlands-Indië werd uitgezonden. Hij nam deel aan de eerste en tweede expeditie tegen Atjeh in 1873 en 1874. Nog voor hij naar Indië ging werd hij in 1870 bevorderd tot 2^e luitenant, en na de twee Atjeh-expedities tot 1^e luitenant^A. In het voorjaar van 1878 nam hij, als commandant van een sectie bergartillerie, deel aan de expeditie naar Lohon. Bij gebrek aan trekdieren werden daar dwangarbeiders gebruikt voor het vervoer van die bergartillerie. Binnen een maand na vertrek van die expeditie kreeg Ernst een dusdanige aanval van “zwartgallige” koorts met hevige buikpijn en diarree, dat hij de expeditie niet verder

Ernst Stoppendaal als militair

kon volgen⁶². In 1880 kreeg Ernst wegens ziekte een tweejarig verlof naar Nederland. Gedurende zijn verlof werd hij bevorderd tot kapitein^A.

Johanna van den Bichelaar

Tijdens dit verlof leerde Ernst ook Johanna van den Bichelaar^B kennen. Zij was de dochter van een Haagse broodbakker, Franciscus van den Bichelaar^C en Adriana van der Velde^D. Johanna had een jongere zus, Nelly^E en een jongere broer, Leonard^F plus nog twee jong gestorven zusjes. De familie van den Bichelaar was vermoedelijk niet zo gelukkig met deze relatie. De familie Loos was een Hugenotenfamilie^G, terwijl de Van den Bichelaars streng katholiek waren. Nelly, de zus van Johanna, zou zich zorgen gemaakt hebben om het zieleke van

A Bevordering tot 2^e luitenant: 25 juli 1870, tot 1^e luitenant: 22-10-1874, en tot kapitein: 29-11-1881.

B Johanna Maria Jacoba van den Bichelaar, *10-9-1863 in Den Haag, † 5-12-1956 in Naarden

C Franciscus Everardus Albertus Johannes vdB, *1-10-1830, †10-3-1910 beide in Den Haag

D Adriana van der Velde, *21-11-1830 in Wassenaar, †21-11-1939 in Den Haag

E Petronella Clasina Antonia van den Bichelaar (Nelly), *5-8-1867 in Den Haag, †6-12-1930 in Bussum

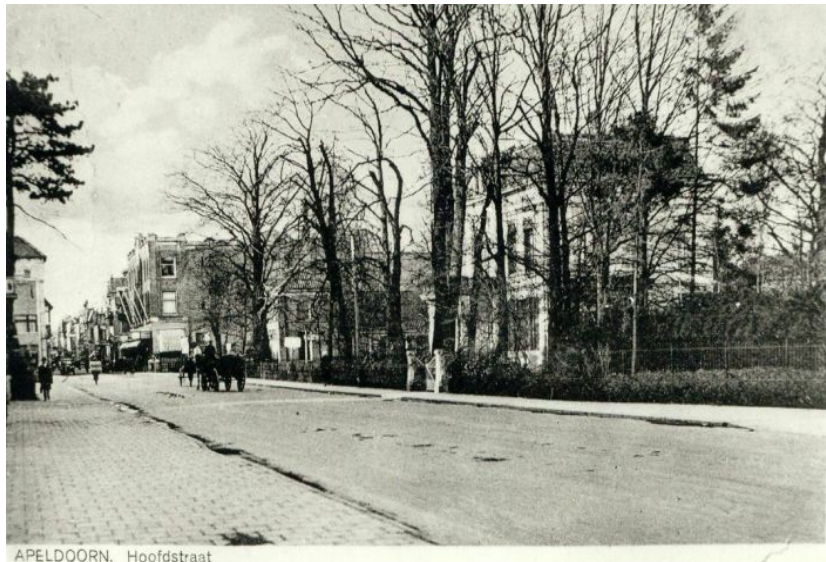
F Leonardus van den Bichelaar (Leonard), *13-6-1871 in Den Haag, †4-5-1922 in Den Haag

G Volgens mijn moeder (Ernestine van der Hoeven-Toxopeus) was de familie Loos een Hugenotenfamilie. Als dat zo is zouden ze afkomstig kunnen zijn uit de Franse plaats Loos, ten westen van Lille/Rijsse.

haar zuster. Toen Johanna Ernst leerde kennen was zij pas 17 of 18 jaar, en hij veel ouder, dus was hij ook in dat opzicht vermoedelijk niet de ideale schoonzoon in de ogen van haar ouders. Volgens de overlevering⁶³ zouden haar ouders dan ook geen toestemming hebben willen geven voor hun huwelijk. Ernst en Johanna zouden daarop bewust gekozen hebben voor een zwangerschap om de ouders van Johanna te dwingen toch in te stemmen met hun huwelijk⁶³. Johanna raakte in verwachting en Ernst moest weer terug naar Nederlands-Indië. Ernst en Johanna zijn niet voor of direct na de geboorte van hun dochter Johanna Adriana (roepnaam Jo) getrouwd^A, dus blijkbaar was een zwangerschap alleen niet voldoende op de bezwaren van Johanna's ouders snel te overwinnen. Pas een jaar na de geboorte, op 6 augustus 1884, zijn Ernst en Johanna getrouwd. Een huwelijk "met de handschoen"^B omdat Ernst in Muntok in Nederlands-Indië woonde. Begin september vertrok Johanna met haar dochter en een baboe per stoomschip naar Nederlands-Indië⁶⁴. Zij ging wonen in Soekaboemi op Java en in Muntok op het eiland Bangka^C terwijl Ernst een groot gedeelte van de tijd als militair op Sumatra was waar de Atjeh-oorlog woedde^D.

Volgens de overlevering vond Johanna het niet leuk in Indië. Zij zou zelfs in Soekaboemi een gedeelte van haar verhuiskisten nooit hebben uitgepakt in afwachting van haar terugkeer naar Nederland. Bij ons thuis⁶⁵ werd "Soekaboemi" dan ook gebruikt als een algemene aanduiding van een ver en onaangenaam oord, zoiets als "Verweggistan" of "Timboektoe". Op 24 november 1885 werd in Muntok hun tweede dochter, Ernestine Françoise Emilie geboren. Zij had als roepnaam Adeh.

Op zijn 40ste werd Ernst als gevolg van een erfelijke afwijking doof. In februari 1887 kreeg hij daarom eervol ontslag uit het leger met behoud van pensioen en keerde terug naar Nederland. In 1895 stichtte hij samen met de heer T. Dalhuisen, oud-Luitenant ter zee, in Apeldoorn een kostschool voor jongens, het "Instituut Veluwe". Zij waren daar gezamenlijk directeur en Ernst gaf ook zelf les, o.a. in de wiskunde. Het instituut

Instituut Veluwe rechts achter de bomen aan de Dorpsstraat
(oude prentbriefkaart)

A Johanna Adriana is geboren op 19 september 1883.

B Met de handschoenen trouwen: Omdat één van het bruidspaar niet aanwezig kan zijn bij de huwelijksvoltrekking, heeft hij/zij iemand gemachtigd om namens hem/haar het ja-woord te geven.

C Bangha ligt ten westen van Sumatra, gescheiden door de minder dan 50 km brede Bangha-zeestraat.

D Atjeh oorlog: 1873-1901.

lag in Apeldoorn aan de Dorpsstraat^A tegen over de Rosariumstraat. In het openingsjaar had het instituut 15 leerlingen. Deze werden opgeleid voor de cadettenschool te Alkmaar en het koninklijk instituut voor de Marine te Willemsoord. De jongens konden er ook een opleiding volgen voor het toelatingsexamen van de 3e klas HBS. Het schoolgeld bedroeg *f* 200 per jaar. In 1900 verliet de heer Dalhuisen het instituut Veluwe om na de zomervakantie van dat jaar een concurrerende school te openen in Amersfoort. Deze verandering kon het instituut Veluwe niet aan, en daarom zou het aan het eind van het schooljaar opgeheven worden. Er kwam nog een kortstondig poging voor een doorstart onder leiding van een nieuwe directeur, de heer Barto, maar na 1901 is het instituut definitief verdwenen. Overigens heeft ook de school van de heer Dalhuisen het niet gered. Na het beëindigen van het instituut gaf Ernst nog een tijdje (bij)lessen op verschillende scholen in Apeldoorn.

De twee jongste dochters van Ernst en Johanna zijn in Apeldoorn geboren, Nelly op 13 mei 1888 en Françoise Augustine (roepnaam Guusje) op 2 januari 1892. De twee oudste dochters, Jo en Adeh, gingen in respectievelijk 1897 en 1898 naar de Apeldoornse HBS. Hun HBS schoolloopbaan was klaarblijkelijk geen groot

Ernst en Johanna met hun gezin.

Van links naar rechts: Ernst, Guusje, Nelly van den Bichelaar (de zus van Johanna), onbekende man, Adeh, Jo, Johanna en Nelly

A De Dorpsstraat heet sinds 1917 Hoofdstraat.

succes. Ze gingen beiden wel over naar de tweede klas, maar geen van beiden haalde de derde. Daarna gingen ze naar de Middelbare Meisjes School. Als gevolg daarvan moest de derde dochter, Nelly, moeite doen om naar de HBS te mogen. Uiteindelijk mocht zij, 15 jaar oud, toch naar de HBS en haalde in 1908 haar eindexamen. Voor de vierde dochter, Guusje, was het daarna weer makkelijker. Zij ging in 1905 op haar 13de naar de HBS en haalde in 1910 haar eindexamen. Zowel Jo als Adeh haalden een akte voor het lesgeven op de lagere school en gaven daarna een aantal jaren les op diverse scholen. Adeh bleef daarbij in Nederland, Jo heeft eind 1925, begin 1926 nog enkele maanden les gegeven op de Europese school in Koepang (NI).

Een aanstelling als onderwijzer had in die tijd beduidend meer status dan nu. De gemeenteraad besliste over de aanstellingen bij openbare scholen. In Apeldoorn gebeurde dat bij stemming in een openbare raadsvergadering. De voordracht van een aantal kandidaten voor de vacature werd daar besproken en de kandidaat die een absolute meerderheid van stemmen verkreeg, werd voorgedragen voor de functie. Zo nodig werden er meerdere stemronden gehouden. De namen van alle kandidaten werden hierbij openbaar gemaakt, en verschenen ook in het raadsverslag dat integraal in de plaatselijke krant werd afgedrukt. Zo is te achterhalen dat Adeh in 1905 is benoemd als onderwijzeres op openbare school no. 3 in het Loo⁶⁶.

Nelly ging na haar schoolperiode werken als enquêtrice van de TBC-bestrijding in Amersfoort, waar zij dominee Hendrik Jannes Toxopeus ontmoette. Volgens de verhalen van mijn moeder⁵³ zag Henk Toxopeus Nelly op straat lopen, en dacht: “Hoe maak ik kennis met dat meisje?” Daarna zag hij Nelly een keer in de kerk, onder zijn gehoor. Een vriend van Nelly had haar daarheen meegenomen zeggende “nu hebben we zo’n goede dominee”. Henk vroeg vrienden hem te helpen met Nelly kennis te maken. Die stelden voor Nelly uit te nodigen voor zijn Plato-cursus. Nelly deed wel mee aan de cursus, maar maakte nooit aantekeningen. Die werden haar na afloop steeds door Henk thuis gebracht. Van het een kwam het ander, en binnen een paar maanden waren ze verloofd.

De jongste dochter, Guusje, was de laatste die het ouderlijk huis zou verlaten. Zij kreeg een baan in Amsterdam en verhuisde in april 1914 naar Bussum. Ernst en Johanna verhuisden met haar mee en trokken bij haar in. Zij woonden jarenlang gezamenlijk op Singel 70 te Bussum.

Ernst was al in Apeldoorn actief in de plaatselijke politiek als vrijzinnig democraat. In Bussum was Ernst mede-oprichter van de afdeling van de Vrijzinnig Democratische Bond en van de vereniging “Bussum’s Gemeentebelangen”.

Op 7 juli 1918 is Ernst op 70-jarige leeftijd te Bussum gestorven. Johanna is tot haar dood op 93 jarige leeftijd bij haar dochter Guusje blijven wonen. Ook de zus van Johanna, Nelly, heeft in Bussum bij Guusje ingewoond.